

HABERLER

Üçüncü Milletlerarası Güney-doğu Avrupa Araştırmaları Kongresi (Bükreş 4-10 Eylül 1974, Romanya).

Güney-doğu Avrupa Araştırmaları İlmî Kongresi'nin mazisi eşki değildir. Bu kongrenin birincisi 1966 da Sofya'da, ikincisi 1970 yılında Atina'da toplanmıştır. Atina kongresinde kararlaştırıldıktan sonra üçüncüsü 4-10 Eylül 1974 de Romanya'nın başkenti Bükreş'te toplanmıştır. Dördüncüsü için bir karar verilmemekle beraber Budapeşte ve İstanbul teklifleri şimdilik ortada durmaktadır.

Romanya'lı tanınmış ilim adamı M. Mihai Berza'nın başkanlık yaptığı kongrenin çok rağbet göreceği, iştirak edenlerin fazla olacağı tahmin edilmiştir. Kongre başladıktan sonra katılacaklarını bildirenler arasında bir kısmının gelmediği dikkati çekmiştir. Buna Türkiye'den katılanlar misal olarak verilebilir; iştirak edenlerin listesine göre Türkiye'den 42 kişi isimlerini verdiği halde fiilen 14-15 kişi katılmıştır. Bu bakımdan Türkiye misalinde olduğu gibi diğer milletlere mensup meslektaşlar arasında da katılma oranı beklenenin altında olduğu anlaşılıyor. Türkiye'den fiilen katılan 14-15 sayısı aşağı-yukarı birinci ve ikinci kongrelerdeki katılanların sayısına eşittir. Gelecek kongrelere daha kalabalık bir kadro ile katılmak yerinde olacaktır.

Bildiriler linguistik, edebiyat, folklor, tarih, etnografya ve sanat olmak üzere altı ana bölümde takdim edilmiştir. Bildiriler fransızca, ingilizce, almanca dillerinde, sosyalist ülkelere mensup ilim adamları tarafından da rusca olarak sunulmuştur. Türk ilim adamları tarih, edebiyat ve sanat dallarında bildiri sunmuşlardır. Nejat Göyünç (Hacettepe Üniversitesi, Ankara) «*Anadolu'da Türk Eserleri*», Ercümen Kuran (Hacettepe Üniversitesi, Ankara) «*Tarih-i Siliştre*», Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Ankara) «*II. Abdülhamid'in bir Balkan Paketi düşünüsü ve girişimleri*», Prof. Dr. Cengiz Orhonlu (Edebiyat Fakültesi, İstanbul) «*Ahmed Resmî Efendi'nin Eflâk Coğrafyası*», Prof. Dr. Abdülkadir Karahan (Edebiyat Fakültesi, İstanbul) «*Osmanlı Edebiyatı tetkiklerinin balkanolojide oynadığı rol*», Hamit Zübeyr Koşay «*Türkiye'de esnaf teşkilâtı (Ahilik) ve gelenekleri*» gibi bildiriler sunmuşlardır. Bunların yanı sıra Amerika'nın Wisconsin Üniversitesi'nde çalışan Prof. Dr. Kemal Karpat «*Osmanlı İmparatorluğu Tarihinin Yeniden Tefsiri*», Almanya'nın Münih şehrindeki Türkoloji Enstitüsü'nde çalışan Bedriye Atsız «*Osmanlı Devleti'nde ayan ve devlet arasında çatışma*» konusunda bildiriler sunmuşlardır. Bunların dışında kongreye katılanlar arasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nden Prof. Dr. Kenan Akyüz, Prof. Bedrettin Tuncel, Prof. Dr. Ahmet Uysal, Doç. Dr. İsmail Kaynak, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden Dr. Gönül Tankut ve Arslan Terzioğlu da zikredilmelidir.

Altı ana konuda verilen bildirilerden önce o ilim dalında her ülkede yapılmış olan çalışmaların bir genel takdimi yapılmıştır. Türkiye, Tarih ve Edebiyat'ta böyle bir faaliyete katılmıştır. Meselâ Osmanlı devrinde Güney-doğu ve Balkan ülkelerinde sosyal ve iktisadî gelişme üzerindeki müşterek raporlardan biri Prof. Dr. Halil İncalcık tarafından verilmiş; aynı şekilde Güney-doğu Avrupalıların edebiyatlarının mukayeseli tetkiki hakkındaki raporlardan biri de Prof. Dr. Bedrettin Tuncel tarafından hazırlanmıştır. Türk ilim adamlarının linguistik, sanat tarihi, folklor, etnoğrafya'da müşterek rapor çalışmalarına katılmadıkları görülüyor. Bunlar dışında Türk ilim adamları muhtelif sekisyonlara da başkanlık yapmışlardır.

Yabancı ilim adamları arasında Osmanlı tarihi ve kültürü ile ilgili olarak dikkati çeken bildiriler sunanlar olmuştur. Bunlar arasında ismi Türk ilim hayatının yabancı olmaya Prof. Dr. Andrea Tietze «Les dialectes turcs de Roumelie et la langue littérature du XVIIe siècle» (XVII. yüzyılın edebî dili ve Rumeli Türklerinin lehçeleri), Mario Grinaschi (İtalya) «Documents turcs du XVe siècle concernant les rapports de l'Empire Ottoman avec l'Europe» (Avrupa hakkında Osmanlı İmparatorluğu'nun raporları ile ilgili XV. yüzyıl Türk belgeleri), Aurel Decei (Romanya) «L'expansion territoriale du vilayet de Oradea sur le compte de la Transylvania (1660-1692)» («Transilvanya (1660-1692) hakkında Oradea vilâyetinin arazi bakımından genişlemesi) konusunda bildiriler sunmuşlardır. Sunulan diğer bildiriler arasında dikkati çekenler şunlardır: Hopp Lajos (Macaristan), «İbrahim Müteferrika (1674-1746), Fondateur de l'imprimerie turque» (Türk matbaasının kurucusu İbrahim Müteferrika (1674-1746), Hasan Kaleshi (Yugoslavya), «Les circonstances culturelles et instructives parmi la population musulmane de kossovo jusqu'à la fin du XVIIIe siècle» (XVIII. yüzyılın sonuna kadar Kosova müslüman nüfusunun kültürel ve yapısal şartları), Selâmi Pulaha (Arnavutluk), «Particularites de l'application du system des timars en Albanie» (Arnavutluk'da tımar sisteminin uygulanmasının hususiyetleri), Alexander Randa (Avusturya), «Ridolfo Damiona de Brünners Landesbeschreibung der Walachei (1716)», Theodor Trapcea (Romanya), «L'état économique, social et politique du pachalik de Timișoara dans le cadre du développement de l'Empire Ottoman, XVIe-XVIIIe siècles» (XVI-XVIII. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nun gelişme kadrosu içinde Tamışvar Paşahgı'nın sosyal ve politik, iktisadî durumu), Gilles Veinstein (Fransa), «Notables locaux et consuls de France dans l'Empire Ottoman le cas d'İzmir au XVIIIe siècle» (XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İzmir kazasında Fransız konsolosları ve mahallî ayanlar), M.M. Alexandresca - Dersca Bulgaru (Romanya), «Aspects de la politique de Vedans le Péninsula des Balkans a l'époque de la réunification de l'Empire Ottoman (1413-1421)», Sonia P. Anderson (İngiltere), «Balkan sources of an English Historian of the Ottoman Empire, Sir Paul Rycaut (1629-1700)» (Osmanlı İmparatorluğu'nun bir İngiliz tarihçisinin Balkan kaynakları, S.P. Rycaut), Trover J. Hope (İngiltere), «The Balkan coastal defences of the Black sea : the reports of the Bonneval mission in 1784» (Karadeniz'in Balkan kıyıları müdafaası : 1784 de Bonneval heyetinin raporları), Gustaf Johassen (İsveç), «Karl XII. und Franz

II. Rakoczi» (İsveç Kralı XII. Karl ve II. Rakoczi), J.H. Jensen (Yeni Zelanda), «Sir Henry Bulwer and the condition of subject populations in the Ottoman Balkan provinces, June-July 1860» (Osmanlı Balkan Eyaletlerinde reaya nüfusunun içinde bulunduğu durum ve sir H. Bulwer, Haziran-Temmuz 1860), Baebaea M. Kellner-Heinkele (B.R.D. «Eine neuerschlossene Krimtatarische Quelle : Tarih-i Said Giray han-zur geschichte Bessarabiens im 18. Jahrhundert» (Kırım türkçesiyle yazılmış yeni bulunmuş bir kaynak : XVIII. yüzyılda Basarabya tarihi için Tarih-i Said Giray Han), Robert Mantran (Fransa), «Les débuts de la représentation Ottoman a Paris et les premières ambassades de Moustafa Réchid Pacha», Anna Maria Schop Soler (Amerika), «L'Espagne et L'Empire Ottoman au XVIII-éme siècle» (XVIII. yüzyılda İspanya ve Osmanlı İmparatorluğu), Zeine N. Zeine (Lübnan), «The constitution of Midhat Pasha, An experiment of Democraey» (Midhat Paşa Anayasası, Bir demokrasi tecrübesi).

Yukarda zikredildiği gibi bu bildirimler kongrede sunulanlardan bizim ilgi çekici görerek kaydetmiş olduklarımızdır. Kongre arasında 10 Eylül 1974 günü Eflâk'ın eski başkentleri olan Argeşti ve Tirgovişta'ya yapılan bir gezi tarih ile uğraşanlar için çok faydalı olmuştur. Görülen tarihi kilisede Türk mimari motiflerinin bariz bir şekilde görülmesi bu memleket ile Türkiye arasındaki kültürel münâsebetlerin ne kadar yakın sağlam temele dayandığını göstermektedir.

Cengiz ORHONLU